

Adroddiad Archwilio Blynyddol 2023 – Iechyd a Gofal Digidol Cymru

Blwyddyn archwilio: 2022-23

Dyddiad cyhoeddi: Ionawr 2024

Cyfeirnod y ddogfen: 4024A2024

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Mewn achos o dderbyn cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddo, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae'r cod adran 45 yn nodi'r arfer wrth ymdrin â cheisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. O ran y ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru ac Archwilio Cymru yn drydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg.

Cynnwys

Adroddiad cryno	
Ynglŷn â'r adroddiad hwn	4
Negeseuon allweddol	5
Adroddiad manwl	
Archwilio cyfrifon	8
Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd ac economi wrth ddefnyddio adnoddau	10
Atodiadau	
Atodiad 1 – adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf	18
Atodiad 2 – ffi archwilio	22
Atodiad 3 – archwilio risgiau cyfrifon	22

Adroddiad cryno

Ynglŷn â'r adroddiad hwn

- 1 Mae'r adroddiad hwn yn crynhoi canfyddiadau fy ngwaith archwilio yn 2023 yn Awdurdod Iechyd a Gofal Digidol Cymru (DHCW) a gynhaliwyd i gyflawni fy nghyfrifoldebau o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004. Mae'r Ddeddf hon yn ei gwneud yn ofynnol i mi:
  - archwilio ac ardystio'r cyfrifon a gyflwynwyd i mi gan DHCW, a'u gosod gerbron y Senedd;
  - bodloni fy hun bod gwariant ac incwm wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd ac yn unol ag awdurdodau; a
  - bodloni fy hun bod DHCW wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau.
- 2 Rwy'n adrodd ar fy nghanfyddiadau cyffredinol o dan y penawdau canlynol:
  - archwilio cyfrifon
  - trefniadau ar gyfer sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd wrth ddefnyddio adnoddau
- 3 Cynhaliwyd gwaith archwilio eleni ar adeg pan oedd cyrff y GIG yn dal i ymateb i etifeddiaeth pandemig COVID-19 wrth iddynt geisio adfer a thrawsnewid gwasanaethau ac ymateb i'r galw ychwanegol yn y system sydd wedi cronni yn ystod y pandemig. Ar ben hynny, roedd cyrff iechyd hefyd yn delio â set ehangach o heriau sy'n gysylltiedig â'r argyfwng costau byw, yr argyfwng hinsawdd, pwysau chwyddiant ar gyllid cyhoeddus, prinder gweithlu, ac ystâd sy'n heneiddio. Dyluniwyd fy rhaglen waith, felly, er mwyn sicrhau pobl Cymru orau bod arian cyhoeddus yn cael ei reoli'n dda.
- 4 Fy nod oedd sicrhau nad oedd fy ngwaith yn rhwystro cyrff cyhoeddus wrth fynd i'r afael â'r heriau ôl-bandemig y maent yn eu hwynebu, gan sicrhau ei fod yn parhau i gefnogi craffu a dysgu. Gwnaethom barhau i weithio ac ymgysylltu o bell lle bo hynny'n bosibl drwy ddefnyddio technoleg, ond ailddechreuodd rhywfaint o waith archwilio ar y safle lle roedd yn ddiogel ac yn briodol gwneud hynny. Mae'n anochel bod hyn wedi cael effaith ar sut rydym yn cyflawni gwaith archwilio ond mae hefyd wedi helpu i ymgorffori newidiadau cadarnhaol yn ein ffyrdd o weithio.
- 5 Mae cyflwyno fy archwiliad o waith cyfrifon wedi parhau o bell yn bennaf. Diweddarwyd safonau archwilio ar gyfer archwiliadau 2022-23 a arweiniodd at rai newidiadau sylweddol yn ein dull gweithredu. Trafodwyd y newidiadau penodol yn fanwl yn fy Nghynllun Archwilio 2023. Estynnwyd y dyddiad cau cyflwyno cyfrifon archwiliedig i 31 Gorffennaf 2023. Ardystiwyd y datganiadau ariannol ar 28 Gorffennaf 2023, sy'n golygu bod y dyddiad cau wedi'i fodloni. Mae hyn yn adlewyrchu ymdrech fawr ar y cyd gan fy staff a swyddogion CW.
- 6 Fe wnes i hefyd addasu ffocws a dull fy ngwaith archwilio perfformiad i sicrhau ei berthnasedd yng nghyd-destun yr heriau ôl-bandemig sy'n wynebu'r GIG yng Nghymru. Rwyf wedi gwneud sylwadau ar sut mae GIG Cymru yn mynd i'r afael â'r

ôl-groniad o gleifion sy'n aros am driniaethau orthopedig. Rwyf hefyd wedi cyhoeddi Briffio Data Gweithlu'r GIG sy'n dwyn ynghyd ystod o fetrigau a thueddiadau i helpu i ddarlunio'r heriau y mae angen eu goresgyn yn lleol ac yn genedlaethol. Mae'r briffio data yn ategu fy asesiadau o sut mae trefniadau cynllunio'r gweithlu cyrff GIG unigol yn eu helpu i fynd i'r afael yn effeithiol â heriau gweithlu'r presennol a'r dyfodol. Mae fy nhimoedd archwilio lleol wedi gwneud sylwadau ar drefniadau llywodraethu cyrff unigol, yn ogystal â sut maent yn ymateb i heriau a risgiau lleol penodol. Mae fy ngwaith archwilio perfformiad yn cael ei wneud yn unol â safonau archwilio INTOSAI¹.

- 7 Mae'r adroddiad hwn yn grynodeb o'r materion a gyflwynwyd mewn adroddiadau manylach i DHCW eleni (gweler **Atodiad 1**). Rwyf hefyd yn cynnwys crynodeb o'r statws gwaith sy'n dal i fynd rhagddo, ond heb ei gwblhau eto.
- 8 **Mae Atodiad 2** yn cyflwyno'r amcangyfrif diweddaraf o'r ffi archwilio y bydd angen i mi ei godi i dalu costau ymgymryd â'm gwaith, o'i gymharu â'r ffi wreiddiol a nodir yng Nghynllun Archwilio 2023.
- 9 **Mae Atodiad 3** yn nodi'r risgiau archwilio cyfrifon a nodwyd yn fy Nghynllun Archwilio 2023 a sut y cawsant sylw drwy'r archwiliad.
- 10 Mae'r Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwr Cyllid wedi cytuno ar gywirdeb ffeithiol yr adroddiad hwn. Fe wnaethom ei gyflwyno i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd ar 13 Chwefror 2024. Bydd y Bwrdd yn derbyn yr adroddiad mewn cyfarfod Bwrdd diweddarach a bydd pob aelod yn derbyn copi. Rydym yn annog DHCW yn gryf i drefnu ei gyhoeddiad ehangach. Byddwn yn sicrhau bod yr adroddiad ar gael i'r cyhoedd ar [wefan Archwilio Cymru](#) ar ôl i'r Bwrdd ei ystyried.
- 11 Hoffwn ddiolch i staff ac aelodau'r Cyngor am eu cymorth a'u cydweithrediad drwy gydol fy archwiliad.

Negeseuon allweddol

Archwilio cyfrifon

- 12 Deuthum i'r casgliad bod cyfrifon DHC wedi'u paratoi'n iawn ac yn sylweddol gywir a chyhoeddais farn archwilio anghymwys arnynt. Nid oedd fy ngwaith yn nodi unrhyw wendidau materol mewn rheolaethau mewnol (fel sy'n berthnasol i'm harchwiliad).
- 13 Fe wnes i un argymhelliad yn yr Adroddiad Archwilio Cyfrifon. Byddaf yn adolygu'r camau a gymerwyd gan DHCW i weithredu hyn fel rhan o'm harchwiliad o ddatganiadau ariannol 2023-24.

¹ Mae INTOSAI (International Organisation of Supreme Audit Institutions) yn sefydliad ymbarél byd-eang ar gyfer y gymuned archwilio perfformiad. Mae'n sefydliad anllywodraethol sydd â statws ymgynghorol arbennig gyda Chyngor Economaidd a Chymdeithasol (ECOSOC) y Cenhedloedd Unedig.

- 14 Sicrhaodd fy adolygiad o'r amgylchedd TG a'r rheolaethau cymhwysu i'r systemau ariannol cenedlaethol a gynhaliwyd gan DHCW ac a ddefnyddir gan sefydliadau GIG eraill yng Nghymru fy mod yn debygol o fod gwerthoedd ariannol a gynhyrchwyd gan y systemau ar gyfer 2022-23 yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, er y gellid cryfhau rhai rheolaethau.
- 15 Cyflawnodd DHCW gydbwysedd ariannol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2023, ac roedd yr holl drafodion ariannol perthnasol eraill yn unol ag awdurdodau ac yn cael eu defnyddio at y dibenion a fwriadwyd, felly rwyf wedi cyhoeddi barn ddiamed ar reoleidd-dra y trafodion ariannol o fewn cyfrifon 2022-23 DHCW.
- 16 Cyflawnodd DHCW ei ddyletswydd ariannol i dorri hyd yn oed yn erbyn ei Derfyn Adnoddau Refeniw a Chyfalaf am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2023.
- 17 Ni roddais unrhyw adroddiad sylweddol ochr yn ochr â'm barn eleni gan nad oedd unrhyw faterion i'w hadrodd.

Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd ac economi wrth ddefnyddio adnoddau

- 18 Mae fy rhaglen o waith Archwilio Perfformiad wedi fy arwain i ddod i'r casgliadau canlynol:
  - mae gan Fwrdd Rhaglen Ddigidol Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol drefniadau llywodraethu rhesymol effeithiol ar waith, ond mae cyfleoedd yn bodoli i egluro ei awdurdod gwneud penderfyniadau a'i safle o fewn fframwaith llywodraethu ehangach Cyngor Celfyddydau Cymru. Mae'r Bwrdd Rhaglen yn cynnal goruchwyliaeth dda o risgiau, perfformiad a gwireddu buddion mewn perthynas â gwasanaethau digidol GMS. Fodd bynnag, ymddengys bod ei rôl wrth gynnal goruchwyliaeth ariannol o wasanaethau digidol GMS yn gyfyngedig.
  - o safbwynt Cymru gyfan, er gwaethaf gweithlu GIG cynyddol, mae swyddi gwag yn parhau mewn meysydd allweddol, salwch uchel a throsiant staff gan arwain at orddibynnu ar staffio asiantaethau. Yn fwy cadarnhaol, mae GIG Cymru yn dod yn gyflogwr mwy hyblyg a chyfartal.
  - mae Cyngor Sir Ddinbych yn gwella ei ddull strategol o gynllunio'r gweithlu ac mae'n cymryd camau i reoli heriau cyfredol y gweithlu, ond mae lle i gynyddu ffocws ar y tymor hwy a gwella'r trefniadau ar gyfer monitro a goruchwyllo er mwyn sicrhau bod gweithredoedd yn cael yr effaith a ddymunir.
  - mae trefniadau llywodraethu corfforaethol, sicrwydd, cynllunio a rheoli ariannol Cyngor Sir Ddinbych yn dda ar y cyfan, gyda rhai cyfleoedd i'w cryfhau ymhellach. Fodd bynnag, mae DHCW yn wynebu risgiau sylweddol o ran adnoddau, ariannol a buddsoddi y bydd angen eu rheoli'n ofalus i sicrhau ei fod yn cyflawni blaenoriaethau uniongyrchol ac amcanion tymor hwy wrth barhau i fod yn gynaliadwy yn ariannol.

19 Mae'r canfyddiadau hyn yn cael eu hystyried ymhellach yn yr adrannau canlynol.

Adroddiad manwl

Archwilio cyfrifon

- 20 Mae paratoi cyfrifon blynyddol yn rhan hanfodol o ddangos y stiwardiaeth o arian cyhoeddus. Mae'r cyfrifon yn dangos perfformiad ariannol y sefydliad ac yn nodi ei asedau net, costau gweithredu net, enillion a cholledion, a llif arian parod. Mae fy archwiliad blynyddol o'r cyfrifon hynny yn rhoi barn ar eu cywirdeb a'r defnydd cywir ('rheoleidd-dra') o arian cyhoeddus.
- 21 Mae fy Nghynllun Archwilio 2023 yn nodi'r risgiau allweddol ar gyfer archwilio'r cyfrifon ar gyfer 2022-23 a manylir ar y rhain ynghyd â sut y cawsant sylw yn **Atodiad 3 Arddangosyn 4**.
- 22 Disgrifir fy nghyfrifoldebau wrth archwilio'r cyfrifon yn fy nghyhoeddiadau [Datganiad Cyfrifoldebau](#), sydd ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Cywirdeb a pharatoi'r cyfrifon 2022-23

- 23 Deuthum i'r casgliad bod cyfrifon DHC wedi'u paratoi'n iawn ac yn sylweddol gywir a chyhoeddais farn archwilio anghymwys arnynt. Nid oedd fy ngwaith yn nodi unrhyw wendidau materol mewn rheolaethau mewnol (fel sy'n berthnasol i'm harchwilio), fodd bynnag, deuthum â rhai materion i sylw swyddogion a'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau ar gyfer gwella.
- 24 Cyflwynwyd y cyfrifon heb eu harchwilio erbyn y dyddiad cau gofynnol. Roedd y papurau gwaith a ddarparwyd yn gynhwysfawr ac o ansawdd da, ac yn gyffredinol ymatebodd swyddogion i ymholiadau archwilio a cheisiadau am ragor o wybodaeth yn brydlon, ond cafwyd oedi mewn rhai achosion.
- 25 Rhaid i mi adrodd am faterion sy'n codi o'm gwaith i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu (y Pwyllgor Archwilio a Sicrwydd) i'w hystyried cyn i mi gyhoeddi fy marn archwilio ar y cyfrifon. Adroddodd fy Arweinydd Ymgysylltu Archwilio Ariannol y materion hyn ar 18 Gorffennaf 2023. Mae **Arddangosyn 1 yn** crynhoi'r materion allweddol a nodir yn yr adroddiad hwnnw.

Arddangosyn 1: materion a adroddwyd i'r Pwyllgor Archwilio

Mater	Sylwadau'r archwilwyr
Camddatganiadau heb eu cywiro	Nodwyd un camddatganiad amherthnasol na chafodd ei gywiro gan reolwyr. Roedd y camddatganiad yn ymwneud â nifer fach o asedau nad oeddent yn gyffredol a oedd â gwerth negyddol yn y cyfrifon. Cyfanswm cyfunol yr asedau oedd £112,000.

Mater	Sylwadau'r archwilwyr
	Derbyniasom farn Management mai gwahaniaeth amseru oedd y mater yn y bôn ac nad oedd llawer o fudd wrth ddiwygio'r datganiad cyfrifon ar gyfer gwerthoedd cymharol isel.
Camddatganiadau wedi'u cywiro	I ddechrau, roedd camddatganiadau yn y cyfrifon a gywirwyd gan reolwyr.
Materion pwysig eraill	<p>Cynhwyswyd dau fater arwyddocaol arall yn fy Adroddiad Archwilio Cyfrifon :</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nid oedd yr adroddiad staff drafft yn cydymffurfio'n llawn â Llawlyfr Llywodraeth Cymru ar gyfer Cyfrifon, gan ofyn am fewnbnw ychwanegol gan yr archwilydd ac amser ychwanegol i gwblhau'r gwaith archwilio; a • Mae ymgysylltiad y swyddog ag archwilwyr drwy gydol y broses archwilio wedi bod yn ddefnyddiol ac yn adeiladol, ond er nad yw'n effeithio ar ddarparu'r cyfrifon yn gyffredinol yn unol â'r amserlen, mewn rhai achosion gellid bod wedi derbyn ymatebion mewn modd amserolach. <p>Gwnaethom gwblhau cyfarfod dysgu ôl-brosiect gyda swyddogion ym mis Medi 2023 i drafod y materion sy'n codi o archwiliad 2022-23 ac rydym yn cyfarfod eto gyda swyddogion ym mis Ionawr 2024 i drafod trefniadau manylach ar gyfer archwilio datganiadau ariannol 2023-24.</p>

26 Cynhaliais adolygiad hefyd o ffurflen Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan. Deuthum i'r casgliad bod y wybodaeth cydgrynhoi gymheiriaid yn gyson â sefyllfa ariannol Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar 31 Mawrth 2023 a pharatowyd y ffurflen yn unol â chyfarwyddiadau'r Trysorlys.

Rheoleidd-dra trafodion ariannol

27 Rhaid i drafodion ariannol DHCW fod yn unol ag awdurdodau sy'n eu llywodraethu. Mae'n rhaid i DHCW gael y pwerau i dderbyn incwm a thalu gwariant. Mae ein gwaith yn adolygu'r pwerau a'r profion hyn nad oes unrhyw elfennau materol o incwm na gwariant nad oes gan y Cyngor y pwerau i'w derbyn na'u hysgwyddo.

- 28 Lle nad yw CCUHP yn cyflawni cydbwysedd ariannol, mae ei wariant yn fwy na'i bwerau i wario ac felly mae'n rhaid i mi gymhwyso fy marn reolaidd.
- 29 Cyflawnodd DHCW gydbwysedd ariannol am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2023, gyda thanwariant o £204,000 yn erbyn ei Derfyn Adnoddau Refeniw, a thanwariant o £88,000 yn erbyn ei Derfyn Adnoddau Cyfalaf. Roedd yr holl drafodion ariannol perthnasol eraill yn unol â'r awdurdodau ac yn cael eu defnyddio at y dibenion a friadwyd, felly rwyf wedi cyhoeddi barn ddiamod ar reoleidd-dra y trafodion ariannol o fewn cyfrifon 2022-23 DHCW.
- 30 Mae gennyf y pŵer i osod adroddiad sylweddol ar gyfrifon DHC ochr yn ochr â'm barn lle rwyf am dynnu sylw at faterion. Wrth i DHCW fodloni ei ddwy ddyletswydd ariannol: i sicrhau cydbwysedd ariannol a chael cynllun blwyddyn cymeradwy ar waith; ac nid oedd unrhyw faterion eraill yn gwarantu adroddiad, ni chyhoeddais adroddiad sylweddol ar y cyfrifon.

Adolygiad o systemau TG a gynhelir yn genedlaethol

- 31 Mae DHCW yn cynnal nifer o systemau ariannol cenedlaethol sy'n cael eu defnyddio gan sefydliadau GIG eraill yng Nghymru. Mae'r systemau TG hyn yn cynnwys:
- System Genedlaethol ar gyfer Cais Iechyd a Gwasanaethau Isadeiledd, a ddefnyddir ar gyfer demograffeg cleifion y GIG a'r peiriant taliadau ar gyfer cyfrifo taliadau contractwyr Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol gofal sylfaenol gan Bartneriaeth Cydwasaethau GIG Cymru;
  - System Fferyllfa Ysbyty CareFlow, a ddarperir gan DHCW i sefydliadau'r GIG ac a ddefnyddir ar gyfer archebu, derbyn stoc ac anfonebu eitemau fferyllol a chyffuriau fferyllol a ddsbarthwyd i'w talu trwy Gyfrifon Oracle taladwy;
  - System Cofrestr Colledion a Thaliadau Arbennig, a ddarperir gan DHCW i sefydliadau'r GIG ar gyfer cofnodi, prosesu taliadau a darparu adroddiadau Cyfreithiol a Risg Cymru sy'n codi ar hawliadau am esgeulustod clinigol ac anaf personol gan gleifion a staff; a
  - Seilwaith TGCh cenedlaethol y GIG a rhwydwaith ardaloedd Cymru gyfan, y cysylltiadau cyfathrebu rhwng holl sefydliadau'r GIG yng Nghymru, a ddarperir gan DHCW.
- 32 Adolygodd fy archwilwyr IM&T yr amgylchedd TG a'r rheolaethau cymwysiadau sy'n cael eu cymhwyso i'r systemau hyn at ddibenion darparu sicrwydd ar gyfer barn archwiliad ariannol y GIG yn 2022-23. Ystyriodd fy archwilwyr IM&T hefyd y cynnydd a wnaed gan DHCW wrth fynd i'r afael â'm hargymhellion archwilio ar gyfer 2021-22 yn ogystal ag unrhyw argymhellion a wnaed yn ystod y blynyddoedd blaenorol.
- 33 Canfu fy archwilwyr IM&T fod y rheolaethau TG a archwiliwyd gennym yn ein sicrhau bod gwerthoedd ariannol a gynhyrchwyd gan y systemau ar gyfer 2022-23 yn debygol o fod yn rhydd o gamdatganiadau perthnasol, er y gellid cryfhau rhai rheolyddion. Rwyf wedi gwneud nifer fach o argymhellion TG yn y gwaith 2022-23

y dylid mynd i'r afael ag ef gan DHCW er mwyn lleihau'r potensial ar gyfer risgiau system gymhwyso a seilwaith yn y dyfodol. Canfu fy archwilwyr IM&T hefyd fod rhywfaint o gynnydd da wedi'i wneud wrth fynd i'r afael ag argymhellion TG y flwyddyn flaenorol.

Trefniadau ar gyfer sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd ac economi wrth ddefnyddio adnoddau

- 34 Mae'n ofyniad statudol arnaf fodloni fy hun bod gan CGGC drefniadau priodol ar waith i sicrhau effeithlonrwydd, effeithiolrwydd ac economi wrth ddefnyddio adnoddau. Rwyf wedi ymgymryd ag ystod o waith archwilio perfformiad yn DHCW dros y 12 mis diwethaf i'm helpu i gyflawni'r cyfrifoldeb hwnnw. Mae'r gwaith hwn wedi cynnwys:
- archwilio effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd trefniadau llywodraethu'r Bwrdd Rhaglen Ddigidol Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol, yn ogystal â'i ddull o reoli ariannol.
  - cyhoeddi Briffio Data Gweithlu'r GIG sy'n dod ag ystod o fetrigau a thueddiadau at ei gilydd i helpu i ddarlunio'r heriau y mae angen eu cydio'n lleol ac yn genedlaethol.
  - adolygu effeithiolrwydd trefniadau cynllunio'r gweithlu CDCC.
  - ymgymryd ag asesiad strwythuredig o drefniadau corfforaethol CDC ar gyfer sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon, effeithiol ac yn economaidd.
- 35 Mae fy nghasgliadau yn seiliedig ar y gwaith hwn wedi'u nodi isod.

Adolygiad o Fwrdd Rhaglen Digidol Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol (GMS)²

- 36 Roedd fy ngwaith yn ystyried effeithiolrwydd ac effeithlonrwydd trefniadau llywodraethu Bwrdd Rhaglen Ddigidol y GMS, yn ogystal â'i ddull o reoli ariannol. Canfu fy ngwaith fod gan y Bwrdd Rhaglen drefniadau llywodraethu rhesymol effeithiol ar waith, ond mae cyfleoedd yn bodoli i egluro ei awdurdod gwneud penderfyniadau a'i safle o fewn fframwaith llywodraethu ehangach CDCC. Mae'r Bwrdd Rhaglen yn cynnal goruchwyliaeth dda o risgiau, perfformiad a gwireddu buddion mewn perthynas â gwasanaethau digidol GMS. Fodd bynnag, ymddengys

² Mae'r Bwrdd Rhaglen Ddigidol GMS, a sefydlwyd yn 2005, yn cael ei gynnal gan DHCW. Mae'n goruchwyllo datblygiadau a gwasanaethau digidol strategol i feddygfeydd teulu yng Nghymru fel rhan o'r contract GMS.

bod ei rôl wrth gynnal goruchwyliaeth ariannol o wasanaethau digidol GMS yn gyfyngedig.

- 37 Mae gan y Bwrdd Rhaglen drefniadau rhesymol effeithiol ar waith i gynnal ei fusnes. Er bod Cylch Gorchwyl Bwrdd y Rhaglen yn nodi'n glir ei rôl, cyfrifoldebau, aelodaeth a'i drefniadau gweithredu, canfuom y gellid eu gwella i:
- darparu mwy o eglurder ynghylch awdurdod gwneud penderfyniadau'r Bwrdd Rhaglen yn ogystal â'i safbwynt o fewn fframwaith llywodraethu ac atebolrwydd ehangach y Cyngor er mwyn cefnogi llif effeithiol o sicrwydd;
  - cyfeirio at Reolau Sefydlog a Chyfarwyddiadau Ariannol Sefydlog DHCW, fel y corff lletyol; a
  - amlinellu'r trefniadau ar gyfer datgan a chofnodi gwrthdaro buddiannau ar ddechrau pob cyfarfod.
- 38 Mae gan Fwrdd y Rhaglen aelodaeth sefydlog, gydag uwch-gynrychiolaeth arweinyddiaeth briodol gan ystod eang o sefydliadau gan gynnwys DHCW, Llywodraeth Cymru, Byrddau Iechyd, ac Arferion Cyffredinol unigol. Mae presenoldeb mewn cyfarfodydd yn dda. Mae'r cyfarfodydd yn rhedeg o bryd i'w gilydd, yn ddigon hir, ac yn cael eu cynnal yn briodol. Mae gan y Bwrdd Rhaglen drefniadau effeithiol hefyd ar waith i gyfathrebu ac ymgysylltu â'i randdeiliaid amrywiol. Er bod gan y Bwrdd Rhaglen raglen waith y cytunwyd arni ar waith, nid yw wedi'i nodi mewn ffordd sy'n dangos yn glir sut y bydd busnes yn cael ei flaenoriaethu a'i reoli yn ystod y flwyddyn. Mae'n ymddangos bod strwythur is-grŵp Bwrdd y Rhaglen yn gweithredu'n effeithiol. Fodd bynnag, mae absenoldeb Grŵp Cyllid yn cyfyngu ar allu'r Bwrdd Rhaglen i oruchwyllo, craffu, a herio perfformiad ariannol gwasanaethau digidol GMS yn effeithiol.
- 39 Yn gyffredinol, mae Bwrdd y Rhaglen yn derbyn papurau o ansawdd uchel, manwl ac addysgiadol i alluogi gwneud penderfyniadau, craffu a sicrwydd. Fodd bynnag, mae cyfleoedd yn bodoli i gryfhau adroddiadau ariannol i Fwrdd y Rhaglen. Mae'r Bwrdd Rhaglen yn cynnal goruchwyliaeth briodol o risgiau, perfformiad a gwireddu buddion. Ceir llif sicrwydd rhesymol effeithiol o'r is-grwpiau i'r Bwrdd Rhaglen; fodd bynnag, mae lle i gryfhau'r sicrwydd a ddarperir i DHCW, fel y corff cynnal. Mae gan Fwrdd y Rhaglen systemau effeithiol a chadarn ar waith i sicrhau craffu ar gyflenwyr a chynhyrchion a gomisiynir ac a gaffaelwyd. Fodd bynnag, mae ei rôl wrth gynnal goruchwyliaeth barhaus o gyllidebau prosiect, rheolaethau mewnol a pherfformiad ariannol yn gyfyngedig. Bydd angen mynd i'r afael â hyn gan nad oedd yn gweithredu o fewn ei gyllideb ar gyfer 2022-23, ac mae'n rhagweld diffygion yn y dyfodol oherwydd pwysau cost chwyddiant.

Briff data gweithlu'r GIG

- 40 Ym mis Medi 2023, cyhoeddais [briff data](#) sy'n nodi data allweddol y gweithlu ar gyfer GIG Cymru. Amlygodd fy sesiwn friffio dwf parhaus GIG Cymru, ac roedd yn adlewyrchu, mewn rhai achosion, nad yw'r twf yn lefelau staff, yn enwedig mewn nyrsio a rhai arbenigeddau meddygol wedi ateb y galw cynyddol.

- 41 Mae'n amlwg bod y pandemig wedi cael effaith ar staff ac mae'r gweithlu'n parhau dan bwysau sylweddol. Mae'r tueddiadau allweddol diweddar yn dangos mwy o drosiant staff, absenoldeb salwch a swyddi gwag. Mae hyn wedi arwain at fwy o ddibyniaeth ar staffio asiantaethau allanol ac yn benodol costau asiantaeth uwch i £325 miliwn yn 2022-23. Mae Cymru'n tyfu ei gweithlu ei hun, gyda mwy o nyrsys a meddygon yn hyfforddi.
- 42 Er gwaethaf hyn, mae dibyniaeth drom o hyd ar staff meddygol o'r tu allan i Gymru, gan ddangos bod angen i'r ddau sicrhau bod comisiynu addysg yn cyd-fynd â'r galw, ond hefyd bod cyrff iechyd yn gallu recriwtio digon o raddedigion, unwaith y byddant wedi cwblhau eu hyfforddiant. Mae fy adroddiad hefyd yn tynnu sylw at rai tueddiadau cadarnhaol sy'n dangos bod y GIG yn dod yn gyflogwr mwy hyblyg a chyfartal.

Trefniadau cynllunio'r gweithlu

- 43 Archwiliodd fy adolygiad a oes gan DHCW drefniadau effeithiol i gefnogi cynllunio'r gweithlu. Roedd yn canolbwyntio ar gynllunio'r gweithlu strategol a gweithredol, sut mae'n defnyddio gwybodaeth am y gweithlu a sut mae'n gweithio gyda'i randdeiliaid i ddatblygu atebion. Roedd y gwaith hefyd yn ystyried gallu a gallu'r sefydliad i nodi a mynd i'r afael â heriau allweddol y gweithlu tymor byr a hirdymor a sut mae'n monitro a yw ei ddull yn gwneud gwahaniaeth.
- 44 Canfu fy ngwaith fod Cyngor Sir Ddinbych yn gwella ei ddull strategol o gynllunio'r gweithlu a'i fod yn cymryd camau i reoli heriau cyfredol y gweithlu, ond mae lle i ganolbwyntio mwy ar y tymor hwy a gwella trefniadau ar gyfer monitro a goruchwyllo er mwyn sicrhau bod gweithredoedd yn cael yr effaith a ddymunir.
- 45 Ar adeg fy ngwaith, roedd her allweddol y gweithlu yn DHCW yn ymwneud â llenwi swyddi gwag ar hyn o bryd ac yn y dyfodol ar gyfer gweithwyr proffesiynol digidol, mewn marchnad fasnachol hynod gystadleuol. Mae DHCW wedi nodi bod disgwyl i'r galw am weithwyr proffesiynol digidol barhau i dyfu'n sylweddol dros y degawd nesaf. Ers ei sefydlu, mae gweithlu DHC wedi tyfu tua 25% i ychydig o dan 1,100 o staff cyfwerth ag amser llawn ym mis Mawrth 2023. Er ei fod wedi cadw costau asiantaeth mor isel â phosibl, gall y rhain gynyddu os bydd sefydliad y sefydliad yn parhau i dyfu ar lefel sydd ganddo yn y gorffennol. O'i gymharu â chyrff eraill y GIG, mae gan y sefydliad gyfraddau trosiant a swyddi gwag cymharol isel.
- 46 Mae DHCW yn gwella ei ddull strategol o gynllunio'r gweithlu, ond mae angen cynllun gweithredu arno i arwain y gwaith o gyflawni a mwy o ffocws ar fynd i'r afael â risgiau yn y dyfodol. Mae'r Strategaeth Datblygu Pobl a Threfniadaeth yn canolbwyntio ar y tymor byr i'r tymor canolig, ac er bod Cyngor y Gweithlu yn cymryd camau i wella cynllunio gweithlu strategol mae angen mwy o ffocws ar risgiau gweithlu tymor hwy. Ar hyn o bryd, fodd bynnag, nid oes gan DHCW gynllun gweithredu eto i gyflawni'r strategaeth. Mae'n cymryd camau cadarnhaol i ddeall gofynion y gweithlu presennol ac yn y dyfodol yn well ac mae'n gwella gwybodaeth am y gweithlu drwy ddatblygu cynlluniau gweithlu lefel y

gyfarwyddiaeth. Mae ymrwymiad i ymgysylltu â rhanddeiliaid mewnol ac allanol i helpu i fynd i'r afael â heriau gweithlu presennol ac yn y dyfodol.

- 47 Mae DHCW i bob pwrpas yn rheoli ei heriau gweithlu a'i risgiau cyfredol, ond bydd angen iddo gadw ei adnoddau i gefnogi cynllunio'r gweithlu dan sylw. Yn y tymor byr, mae ganddo lefel resymol o adnoddau i gefnogi cynllunio'r gweithlu, ond bydd angen iddo barhau i adolygu hyn wrth i'r sefydliad barhau i dyfu a newid. Mae'r sefydliad yn deall ac yn rheoli risgiau ei weithlu yn weithredol gyda chamau lliniaru sy'n helpu i leihau lefel y risg o ran y gweithlu. Mae gan ddatblygu cynlluniau gweithlu lefel y gyfarwyddiaeth a gwella data'r gweithlu y potensial i dynnu sylw at risgiau gweithlu newydd. Bydd angen parhau i adolygu hyn wrth i gynlluniau'r gyfarwyddiaeth esblygu. Mae DHCW yn rheoli ei heriau gweithlu presennol yn weithredol ac yn briodol trwy ystod o weithgareddau recriwtio, cadw a datblygu'r gweithlu.
- 48 Er bod Bwrdd y Cyngor yn cynnal goruchwyliaeth resymol o faterion gweithlu, mae angen canolbwyntio'n gryfach ar i ba raddau y mae camau gweithredu a gymerir yn cael effaith. Mae gan y Bwrdd oruchwyliaeth resymol o'r Strategaeth Datblygu Pobl a Sefydliadol, gan dderbyn diweddariad blwyddyn un ym mis Medi 2023. Mae hefyd yn goruchwyllo nifer cyfyngedig o fetrigau perfformiad gweithlu drwy ei Adroddiad Perfformiad Sefydliadol Integredig a gwybodaeth perfformiad gweithlu. Fodd bynnag, mae cyfleoedd i wella metrigau'r gweithlu, adroddiadau diweddaru Strategaeth Pobl a Datblygu Sefydliadol, a chael mwy o ffocws ar effaith.

Asesiad strwythuredig

- 49 Cynhaliwyd fy ngwaith asesu strwythuredig yn 2023 ar adeg pan oedd cyrff y GIG yn parhau i ddelio ag etifeddiaeth pandemig COVID-19 o ran adfer a thrawsnewid gwasanaethau ac ymateb i'r galw ychwanegol yn y system a gronwyd yn ystod y pandemig. Ar ben hynny, roeddent hefyd yn delio â set ehangach o heriau sy'n gysylltiedig â'r argyfwng costau byw, yr argyfwng hinsawdd, pwysau chwyddiant ar gyllid cyhoeddus, prinder gweithlu, ac ystâd sy'n heneiddio.
- 50 Canolbwyntiodd fy nhîm ar drefniadau corfforaethol CDDC ar gyfer sicrhau bod adnoddau'n cael eu defnyddio'n effeithlon, yn effeithiol ac yn economaidd, gan ganolbwyntio'n benodol ar dryloywder, effeithiolrwydd a chydlyniant y bwrdd; systemau sicrwydd corfforaethol; Ymagwedd gorfforaethol tuag at gynllunio; ac agwedd gorfforaethol tuag at reoli adnoddau ariannol. Talodd archwilwyr sylw hefyd i'r cynnydd a wnaed i fynd i'r afael ag argymhellion blaenorol.

Tryloywder bwrdd, effeithiolrwydd a chydlyniant

- 51 Roedd fy ngwaith yn ystyried a yw Bwrdd Cyngor Bwrdeistref Sirol Pen-y-bont ar Ogwr yn cynnal ei fusnes yn briodol, yn effeithiol ac yn dryloyw. Fe wnes i roi sylw arbennig i:
- tryloywder cyhoeddus busnes y Bwrdd;
  - trefniadau i gefnogi cynnal busnes y Bwrdd;

- strwythur y bwrdd a'r pwyllgor, busnes, cyfarfodydd, a llif o sicrwydd;
  - Ymrwymiad y Bwrdd i glywed gan staff, defnyddwyr, rhanddeiliaid eraill; a
  - Sgiliau bwrdd, profiadau, cydlyniant ac ymrwymiad i wella.
- 52 Canfu fy ngwaith fod gan DHCW Fwrdd sefydlog a chydlynol sy'n cynnal ei fusnes yn briodol, yn effeithiol ac yn dryloyw. Fodd bynnag, mae cyfleoedd yn parhau i wella rhai trefniadau ymhellach.
- 53 Mae Bwrdd a phwyllgorau'r Cyngor yn gweithredu'n briodol, yn effeithiol ac yn dryloyw. Mae strwythur y pwyllgor wedi'i wreiddio'n dda gyda chyfarfodydd a reolir yn dda, trefniadau da i gefnogi llif o sicrwydd, a gwybodaeth amserol o ansawdd da. Mae craffu, her a thrafodaeth dda yng nghyfarfodydd Bwrdd a Phwyllgor ar y risgiau, yr heriau a'r cyfleoedd allweddol sy'n wynebu'r sefydliad.
- 54 Mae Bwrdd DHCW yn sefydlog, cydlynol, ac yn dangos ymrwymiad i welliant parhaus. Mae'r Bwrdd wedi ymrwymo i gryfhau ei drefniadau ar gyfer ymgysylltu â staff CDCC, ond mae cyfleoedd yn parhau i fod iddo ymgysylltu'n uniongyrchol â dinasyddion, a defnyddwyr gwasanaethau clinigol mewn cyrff iechyd eraill.
- 55 Yn ddiweddar, mae DHCW wedi cymryd cyfrifoldeb am oruchwylio darpariaeth rhaglenni digidol a ariennir gan Lywodraeth Cymru ac mae'n cymryd camau cadarnhaol i sefydlu pwyllgor newydd i oruchwylio darpariaeth rhaglenni fel rhan o'i drefniadau llywodraethu corfforaethol. Fodd bynnag, bydd angen adolygu trefniadau cadeirio tymor hwy y pwyllgor newydd.

Systemau sicrwydd corfforaethol

- 56 Ystyriodd fy ngwaith a oes gan DHCW ddull corfforaethol cadarn o reoli risgiau, perfformiad, ac ansawdd a diogelwch gwasanaethau. Talais sylw arbennig i drefniadau'r sefydliad ar gyfer:
- goruchwylio risgiau strategol a chorfforaethol;
  - goruchwylio perfformiad sefydliadol;
  - goruchwylio ansawdd a diogelwch gwasanaethau; a
  - Orlhain argymhellion.
- 57 Canfu fy ngwaith fod systemau sicrwydd DHC yn gadarn ac yn gweithredu'n effeithiol, ond mae cyfleoedd yn bodoli i wella rhai o'r trefniadau hyn ymhellach.
- 58 Mae DHCW yn rheoli ei risgiau strategol a chorfforaethol yn effeithiol ac yn datblygu gwell dealltwriaeth o'i awch risg. Mae'n cynnal Fframwaith Sicrwydd Bwrdd o ansawdd uchel (BAF) sy'n eiddo llawn ac yn cael ei ddefnyddio'n weithredol gan y Bwrdd. Er bod pwyllgorau'n cynnal deifio dwfn rheolaidd ar brif risgiau, mae lle i wneud mwy o ddefnydd o'r BAF i lunio busnes Bwrdd a phwyllgor.
- 59 Mae trefniadau rheoli perfformiad rhesymol effeithiol ar waith. Fodd bynnag, mae lle i wella cynnwys adroddiadau i gamau mwy eglur fynegi sy'n ofynnol i wella tanberfformio. Mae gan DHCW drefniadau sicrhau ansawdd effeithiol ac mae'n gwneud cynnydd da wrth weithredu'r dyletswyddau newydd o ansawdd a

gonestrwydd. Mae ganddo hefyd drefniadau effeithiol ar waith ar gyfer monitro gweithrediad argymhellion archwilio mewnol ac allanol.

Dull corfforaethol o gynllunio

- 60 Ystyriodd fy ngwaith a oes gan DHCW ddull corfforaethol cadarn o gynllunio. Talais sylw arbennig i drefniadau'r sefydliad ar gyfer:
- Cynhyrchu a goruchwyllo datblygiad strategaethau a chynlluniau corfforaethol, gan gynnwys y Cynllun Tymor Canolig Integredig; a
  - Goruchwyllo'r gwaith o gyflawni strategaethau a chynlluniau corfforaethol.
- 61 Canfu fy ngwaith fod trefniadau cynllunio Cyngor Sir Ddinbych yn parhau i aeddfedu, ond mae cyfleoedd yn parhau i ddatblygu cynlluniau cyflawni ategol manwl ar gyfer rhai cynlluniau corfforaethol a strategaethau i gefnogi monitro a goruchwyllo effeithiol. Mae'n wynebu risgiau sylweddol o ran adnoddau a buddsoddi a allai effeithio ar gyflawni ei flaenoriaethau strategol a thrawsnewidiol allweddol.
- 62 Yn gyffredinol, mae dull DHC o ddatblygu cynlluniau strategol a chorfforaethol yn effeithiol, gyda goruchwyliaeth a chyfranogiad da ar lefel y Bwrdd. Mae'r Cynllun Tymor Canolig Integredig (IMTP) ar gyfer 2023-26 yn fyrrach ac yn fwy cryno o'i gymharu â fersiynau blaenorol. Mae'n mynegi blaenoriaethau, amserlenni, canlyniadau a risgiau DHCW yn glir. Fodd bynnag, nid yw nifer sylweddol o flaenoriaethau yn yr IMTP wedi cael eu hadnoddau, ac mae DHCW yn aml yn ymrwymo i weithio y tu allan i'w Bartneriaeth Integredig (IMTP) y cytunwyd arno sy'n rhoi straen pellach ar adnoddau sefydliadol. Mae hyn yn creu risgiau cyflawni ac yn tynnu sylw at yr angen i ymgysylltu'n well â phartneriaid yn ystod proses ddatblygu'r IMTP er mwyn deall gofynion a'r adnoddau i'w cyflawni'n well.
- 63 Mae DHCW yn gwneud cynnydd da wrth ddatblygu ei strategaeth hirdymor ac mae'n dechrau gweithio ar gyflwyno model gweithredu newydd sy'n canolbwyntio ar gynnyrch i gefnogi cyflawni ei amcanion strategol a blaenoriaethau IMTP. Er y dylai'r dull newydd hwn ddod â sawl budd-dal, mae rhai risgiau sylweddol yn gysylltiedig â'i weithredu y bydd angen eu rheoli'n ofalus. Ar hyn o bryd mae DHCW yn gwneud gwaith i ddangos ei werth i'r GIG ehangach yng Nghymru. Fodd bynnag, mae'r cynnydd wedi bod yn araf hyd yma, ac nid yw'r gwaith hwn yn gwarantu y bydd Llywodraeth Cymru yn derbyn buddsoddiad ychwanegol. Felly, bydd angen iddo gynllunio ar gyfer y senario hon pe bai'r risg o beidio â sicrhau adnoddau ychwanegol yn cael eu gwireddu.
- 64 Mae gan DHCW drefniadau rhesymol effeithiol ar gyfer goruchwyllo a chraffu ar ddarparu IMTP. Gwelsom hefyd welliant yn ansawdd cynlluniau busnes / cyflawni sy'n sail i rai strategaethau a chynlluniau corfforaethol ehangach. Fodd bynnag, nid yw'r lefel hon o wybodaeth ar gael ar gyfer pob strategaeth gorfforaethol a chynllun, gan atal monitro cynnydd effeithiol. Mae lle hefyd i ddarparu strategaeth gliriach a chynllunio diweddariadau cynnydd i helpu'r Bwrdd i ddeall a ydynt yn cyflawni'r effaith a fwriadwyd.

Dull corfforaethol o reoli adnoddau ariannol

- 65 Ystyriodd fy ngwaith a oes gan DHCW ddull corfforaethol cadarn o reoli ei adnoddau ariannol. Talais sylw arbennig i drefniadau'r sefydliad ar gyfer:
- cyflawni ei amcanion ariannol;
  - Goruchwyllo cynllunio ariannol;
  - Goruchwyllo rheolaeth ariannol; a
  - Goruchwyllo perfformiad ariannol.
- 66 Canfu fy ngwaith fod DHCW yn parhau i fod â dull effeithiol yn gyffredinol o gynllunio, monitro ac adrodd ariannol. Fodd bynnag, gallai cynyddu heriau ariannol a dibyniaeth ar arbedion nad ydynt yn rheolaidd effeithio ar ei gynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol.
- 67 Cyflawnodd DHCW gydbwysedd ariannol ar gyfer 2022-23 ac mae'n rhagweld sefyllfa adennill costau ar gyfer 2023-24. Fodd bynnag, mae ansicrwydd ynghylch y sefyllfa ariannol yn y blynyddoedd ariannol i ddod. Er bod ganddo drefniadau cynllunio ariannol a rheoli ariannol da, mae'n wynebu risgiau ariannol cynyddol ac mae'n parhau i roi gorddibyniaeth ar arbedion nad ydynt yn rheolaidd (swyddi gwag). Bydd y materion hyn yn gofyn am fwy o ffocws a thrylwyredd sefydliadol i leihau'r effaith ar ei gynaliadwyedd ariannol yn y dyfodol. Mae craffu a goruchwyllo perfformiad ariannol yn briodol, ond efallai y bydd angen i'r Bwrdd gryfhau ei drefniadau pe bai'r heriau ariannol yn cynyddu.

Atodiad 1

Adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf

Arddangosyn 2: adroddiadau a gyhoeddwyd ers fy adroddiad archwilio blynyddol diwethaf

Mae'r tabl canlynol yn rhestru'r adroddiadau a gyhoeddwyd i DHCW yn 2023.

Adroddiad	Dyddiad
Adroddiadau archwilio ariannol	
Adroddiad Archwilio Datganiadau Ariannol	Gorffennaf 2023
Barn ar y datganiadau ariannol	Gorffennaf 2023
Adroddiadau archwilio perfformiad	
Adolygiad o Fwrdd Rhaglen Digidol Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol (GMS)	Medi 2023
Briff Data Gweithlu'r GIG	Medi 2023
Asesiad Strwythuredig 2023	Rhagfyr 2023
Adolygiad o Drefniadau Cynllunio'r Gweithlu	Ionawr 2024
Arall	
Cynllun Archwilio Manwl 2023	Mai 2023

Roedd fy rhaglen ehangach o astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol yn 2023 yn cynnwys adolygiadau a oedd yn canolbwyntio ar y GIG a phwnciau'r sector cyhoeddus. Mae'r astudiaethau hyn fel arfer yn cael eu hariannu drwy Gronfa Gyfunol Cymru ac fe'u cyflwynir i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus i gefnogi ei waith craffu ar wariant cyhoeddus. Mae adroddiadau ar gael ar [wefan Archwilio Cymru](#).

Arddangosiad 3: gwaith archwilio perfformiad yn dal i fynd rhagddo

Mae yna nifer o archwiliadau perfformiad sy'n dal i fynd rhagddynt yn DHCW. Dangosir y rhain yn y tabl canlynol, gyda'r dyddiadau amcangyfrifedig ar gyfer cwblhau'r gwaith.

Adroddiad	Dyddiad cwblhau amcangyfrifedig
Adolygiad o Arbedion Ariannol	Ebrill 2024
Adolygu trefniadau ymgysylltu â rhanddeiliaid	Ebrill 2024

Atodiad 2

Ffi archwilio

Roedd Cynllun Archwilio 2023 yn nodi'r ffi archwilio arfaethedig o £188,852 (ac eithrio TAW). Mae fy amcangyfrif diweddaraf o'r ffi gwirioneddol, ar y sail bod rhywfaint o waith yn parhau i fynd rhagddo, yn unol â'r ffi a nodir yn yr amlinelliad.

Atodiad 3

Archwilio risgiau cyfrifon

Arddangos 4: archwilio risgiau cyfrifon

Roedd fy Nghynllun Archwilio 2023 yn nodi'r risgiau o gamddatganiad perthnasol a/neu afreoleidd-dra ar gyfer archwilio cyfrifon 2022-23 DHCW. Mae'r tabl isod yn rhestru'r risgiau hyn ac yn nodi sut y cawsant sylw fel rhan o'r archwiliad.

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a chanlyniad
<p>Mae risg tybiedig o dwyll o gydnabyddiaeth refeniw sy'n cael ei ystyried yn risg sylweddol [ISA 240]. Mae'r risg hon wedi'i gwrthbwysu gan nad oes llawer o gyfle i drin cydnabyddiaeth refeniw gan fod y rhan fwyaf o incwm yn dod i law gan Lywodraeth Cymru a Byrddau Iechyd Lleol.</p> <p>Gan fod y rhan fwyaf o gyrff y sector cyhoeddus yn gyrff gwariant net, mae risg gynyddol y gallai gwariant gael ei gamddatgan oherwydd cydnabyddiaeth amhriodol o wariant [Nodyn Ymarfer 10]. Mae'r gofyniad i dreuliau gweithredu beidio â bod yn fwy na'r Terfyn Adnoddau yn arwain at y risg y gallai gwariant diwedd y flwyddyn a thrafodion credydwy'r gael eu camddatgan yn sylweddol mewn ymgais i gadw o fewn y lefel hon.</p>	<p>Byddwn ni:</p> <ul style="list-style-type: none"> profi priodoldeb croniadau a wneir ar ddiwedd y flwyddyn; a Cyflawni profion torri i ffwrdd â ffocws ar daliadau diwedd y flwyddyn ar ôl y flwyddyn i sicrhau bod gwariant yn cael ei gronni'n briodol.	<p>Nododd fy nhîm fod £131,000 o wasanaethau a dderbyniwyd yn 2023-24 wedi cael ei gydnabod yn anghywir fel gwariant yn natganiadau ariannol 2022-23. Cywirodd y rheolwyr y camddehongliad hwn.</p>
<p>Mae'r risg o reoli diystyru rheolaethau yn bresennol ym mhob corff. Oherwydd y ffordd anrhagweladwy y gallai gorwneud o'r fath ddigwydd,</p>	<p>Byddwn ni:</p> <ul style="list-style-type: none"> profi priodoldeb cofnodion cyfnodolion ac addasiadau	<p>Ar sail sampl, profodd fy nhîm gofnodion cyfnodolion ac amcangyfrifon cyfrifeg ac ni chanfuom unrhyw</p>

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a chanlyniad
<p>mae'n cael ei ystyried yn risg sylweddol [ISA 240.32-33].</p>	<p>eraill a wneir wrth baratoi'r datganiadau ariannol;</p> <ul style="list-style-type: none"> • adolygu amcangyfrifon cyfrifeg ar gyfer tuedd; • gwerthuso'r rhesymeg dros unrhyw drafodion sylweddol y tu allan i gwrs busnes arferol; a • ychwanegu gweithdrefnau ychwanegol i fynd i'r afael ag unrhyw risgiau penodol o orwneud rheoli nad yw'r gwaith gorfodol uchod yn mynd i'r afael â nhw. 	<p>dystiolaeth o or-ddiystyru rheolaethau.</p> <p>Roedd fy nhîm yn fodlon bod y cyfrifon yn rhydd o wallau materol</p>
<p>Mae safon cyfrifyddu newydd, IFRS16 Leases, wedi'i mabwysiadu gan y FReM ar gyfer 2022-23.</p> <p>Bydd IFRS16 yn newid yn sylweddol sut y cyfrifir y rhan fwyaf o asedau prydles gan y bydd angen cydnabod asedau ar brydles fel asedau a rhwymedigaethau yn y Datganiad o Sefyllfa Ariannol.</p> <p>Mae yna hefyd ofynion datgelu ychwanegol sylweddol sy'n benodol i asedau ar brydles y bydd angen eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol.</p>	<p>Byddwn ni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ystyried cyflawnrwydd portffolios y brydles a nodwyd gan DHCW sydd angen eu cynnwys yng nghyfrifiadau IFRS16; • adolygu sampl o werthoedd asedau ac atebolrwydd wedi'u cyfrifo a sicrhau bod y rhain wedi cael eu cyfrif a'u datgelu yn unol â'r Llawlyfr ar gyfer Cyfrifon; a • Sicrhau bod yr holl ddatgeliadau wedi'u gwneud. 	<p>Cafodd y gwaith ei wneud fel y cynigiwyd. Nid yw fy nhîm wedi nodi unrhyw faterion.</p>
<p>Trosglwyddwyd rhaglenni digidol Rhwydwaith Gwybodaeth Labordai Cymru (LINC) a System Gwybodeg Radioleg (RISP) i lechyd a Gofal Digidol Cymru gan Ymddiriedolaeth GIG Iechyd</p>	<p>Byddwn ni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Profwch y cyflawnrwydd, dosbarthiad a chywirdeb y balansau a drosglwyddwyd o Ymddiriedolaeth GIG Iechyd Cyhoeddus Cymru; a 	<p>Cafodd y gwaith ei wneud fel y cynigiwyd. Nid yw fy nhîm wedi nodi unrhyw faterion.</p>

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a chanlyniad
<p>Cyhoeddus Cymru ar 1 Ionawr 2023.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mae gweithdrefnau gwirio cyflawn i sicrhau bod asedau sy'n cael eu trosglwyddo yn dal i fodoli ar ddiwedd y flwyddyn neu wedi cael eu gwaredu yn ystod y flwyddyn. 	
<p>Mae gan Awdurdodau Iechyd Arbennig ddyletswydd ariannol i sicrhau nad yw eu gwariant yn fwy na'r swm o gyllid a neilltuwyd iddynt am flwyddyn ariannol.</p> <p>Er bod gwarged yn cael ei adrodd yn erbyn dyraniad refeniw ac adnoddau cyfalaf, mae bodolaeth y ddyletswydd hon yn cynyddu'r risg y gallai dyfarniadau ac amcangyfrifon rheoli a gynhwysir yn y datganiadau ariannol gael eu rhagfarnu.</p> <p>helpu i gyflawni'r ddyletswydd ariannol hon.</p>	<p>Byddwn yn canolbwyntio ein profion ar feysydd o'r datganiadau ariannol a allai gynnwys adrodd rhagfarn.</p>	<p>Cynhaliodd fy nhîm ystod o waith archwilio i roi sicrwydd ynghylch y risg o ragfarn i sicrhau bod sefyllfa diwedd y flwyddyn yn wir ac yn deg.</p> <p>Roedd hyn yn cynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> profi samplau manwl o drafodion y naill ochr i'r llall i ddiwedd y flwyddyn i sicrhau eu bod yn cael eu cofnodi yn y cyfnod cyfrifyddu cywir. Roedd hyn yn canolbwyntio ar yr ardaloedd lle mae'r risg fwyaf. sicrhau bod amcangyfrifon cyfrifeg yn cael eu paratoi ar sail resymol ac yn cael eu cefnogi gan farnau cyfrifyddu priodol. <p>Roedd fy nhîm yn fodlon bod y cyfrifon yn rhydd o wallau perthnasol.</p>
<p>Mae darpariaethau materol a rhwymedigaethau wrth gefn wedi'u cynnwys yn y datganiadau ariannol drafft. Yn ôl eu natur, mae darpariaethau</p>	<p>Byddwn ni:</p> <ul style="list-style-type: none"> Adolygu darpariaethau ac argyfyngau wrth gefn sydd wedi'u cynnwys yn unol â 	<p>Cafodd y gwaith ei wneud fel y cynigiwyd. Nid yw fy nhîm wedi nodi unrhyw faterion.</p>

Risg archwilio	Ymateb archwilio arfaethedig	Gwaith a wnaed a chanlyniad
<p>ac argyfyngau wrth gefn yn ddarostyngedig i farnau ac amcangyfrif rheoli.</p>	<p>gofynion Safon Cyfrifeg Ryngwladol (IAS) 37; a</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adolygu dogfennau allweddol, cofnodion cyfarfodydd Bwrdd a Phwyllgor, cyngor proffesiynol perthnasol a gafwyd ac yn trafod gyda swyddogion i nodi unrhyw ddarpariaethau neu argyfyngau wrth gefn sydd wedi'u hepgor posibl. 	

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.